

paalde aspecten van de strafuitvoering. Verrassend is Titel V, waarin elementaire noties worden toegelicht van het internationaal strafrecht *in bello*, en waarbij de lezer ingeleid wordt in het zogenaamd humanitair strafrecht. Een van de motieven van de auteurs voor de niet-vanzelfsprekende toevoeging van deze materie aan de behandeling van het gemeenrechtelijk strafrecht was hun overtuiging, dat de basisbegrippen van het humanitair strafrecht van aard zijn het inzicht te verdiepen in bepaalde basisbeginselen van het gemeenrechtelijk strafrecht, zoals de rechtvaardiging en de subjectieve toerekenbaarheid.

Wie vertrouwd is met de geschriften van J. VERHAEGEN zal niet verwonderd zijn in dit boek aan J.J. HAUS ontleende standpunten aan te treffen over *dolus* en *culpa*, die haaks staan op de theorie van R. LEGROS. J. VERHAEGEN is (terecht) een groot bewonderaar van J.J. HAUS, en het werk dat hij samen met Chr. HENNAU geschreven heeft is in vele onderdelen een eerbetoon aan de dogmatische denkkraft van deze grote penalist.

De rijke inhoud van dit boek laat een lectuur toe op meerdere niveaus. Wie het consulteert om zich in het algemeen strafrecht te laten initiëren zal er een betrouwbare gids aan hebben. Maar ook voor 'de gevorderden' is het een kostbaar werkinstrument: door de lezing van dit boek komt men immers in communicatie met boeiende auteurs, die iets te vertellen hebben en het ook krachtig kunnen verwoorden. Ook al zal men het niet altijd met hen eens zijn, hun visie nodigt uit tot verdieping van de eigen standpunten. Over dit boek schreef Jean PRADEL in de *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé* (1992, n° 1): 'Tout pénaliste européen devra l'avoir lu'. Ik ben het daar volstrekt mee eens.

Lieven DUPONT

Velu, J. en Ergec, R., La Convention Européenne des Droits de l'Homme, Brussel, 1990, 1185 p.

Dat de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens (E.V.R.M.) en meer bepaald de jurisprudentie van de Commissie en het Hof voor de Rechten van de Mens doorwerkt op het nationale recht is in de jaren tachtig steeds duidelijker geworden. De hele trias politica (wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht) kunnen niet meer om de rechtspraak van Straatsburg heen. Ook het strafrecht is niet aan deze ontwikkeling ontsnapt, integendeel zelfs. *Panopticon* heeft daaraan aandacht besteed in artikelen van VERLINDEN (*Panopticon*, 1989, 6-20 en 103-120) over de toepassing van artikel 6 E.V.R.M. in strafzaken buiten het stadium van het vonnisgerecht en van SMAERS (*Panopticon*, 1991, 31-62) over de toepassing van het E.V.R.M. op de strafuitvoeringsfase.

VELU en ERGEC hebben in een volumineus en magistraal werk de E.V.R.M. problematiek in zijn totaliteit in kaart gebracht. Voorwaar een ambitieuze opgave, gezien de veelheid van jurisprudentie en de veelheid van terreinen waarop die jurisprudentie doorwerkt. Naast een inleidende titel met hoofdstukken over internationale mensenrechtenbescherming en de historiek van de Europese Conventie is het boek ingedeeld in twee grote titels. In titel I wordt aandacht besteed aan rechten en vrijheden zoals erkend door de Conventie en bijhorende protocol-

len (materieel recht). In titel II staat de Europese toetsing van het naleven van de verplichtingen door de lidstaten centraal (formeel recht).

Vooraleer aan de specifieke rechten en vrijheden aandacht te besteden gaan de auteurs in op een aantal algemene aspecten. Aspecten als effectieve toegang tot de rechter, discriminatieverbod, beperkingen op rechten en vrijheden komen daarbij aan bod. In de daaropvolgende hoofdstukken worden de rechten en vrijheden per categorie geanalyseerd. Hierbij is zowel aandacht besteed aan de Voorbereidende Handelingen van de Conventie als aan de Jurisprudentie. Tevens gaan de auteurs specifiek in op de doorwerking in de Belgische context. Komen aan bod: rechten m.b.t. het leven en de fysieke integriteit van de persoon; rechten tot bescherming van de psychische integriteit van de persoon; rechten m.b.t. het functioneren van justitie (waaronder het belangrijke artikel 6); rechten m.b.t. het privéleven en het familiale leven; intellectuele rechten (waaronder vrijheid van meningsuiting); rechten m.b.t. de democratische werking van de overheid en rechten m.b.t. goederen en eigendommen.

In titel II wordt naast een algemene uiteenzetting over mondiale toezichtsmechanismen op mensenrechtenschendingen, specifiek aandacht besteed aan de rol van de Europese Commissie, van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en van het Ministercomité. Daarbij wordt uitvoerig ingegaan op de procedurele aspecten.

Dit encyclopedisch werk is een naslagwerk voor iedere jurist die vanuit de praktijk of vanuit de wetenschap wordt geconfronteerd met de Straatsburgse Conventie en Jurisprudentie. Gezien de doorwerking van die Conventie en Jurisprudentie in het nationale recht is de doorwerking van de mensenrechtenproblematiek dagelijks aanwezig in onze rechtspraak. Dit geldt niet in de laatste plaats voor al degenen die actief zijn in de strafrechtspraak, van politie-agent tot strafuitvoering.

J. VERVAELE